

УДК 658

Доренська А. О.

асистент кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності

Півненко О. М.

здобувач вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні

Центральноукраїнський національний технічний університет

м. Кropyвницький, Україна

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Сучасні тенденції розвитку підприємництва обумовлені глобалізацією, технологічним прогресом, змінами в поведінці споживачів, а також соціально-економічними викликами.

Схематично тенденції розвитку підприємництва звели до рисунку 1.

1. Цифровізація та технології	2. Глобалізація та міжнародна співпраця	3. Соціальна відповідальність та сталий розвиток	4. Інноваційні моделі бізнесу	5. Персоналізація та клієнтоорієнтованість	6. Розвиток стартапів та венчурного капіталу	7. Гнучкість та адаптивність	8. Локалізація бізнесу
- Електронна комерція: Створення простору історико-матеріальної, маркетингової і сервісної доставки. - Автоматизація: Ефективна технологія згущення іменити, роботизація бізнес-процесів. - Big Data та аналітика: Застосування даних для прийняття стратегічних рішень. - Мобільні рішення: Збільшення частки мобільного бізнесу та продажів.	- Вихід на міжнародні ринки: Мали та середні підприємства все частіше шукають шляхи за межі своєї країни. - Крос-культурне партнерство: Формування міжнародних альянсів і кооперація з іноземними партнерами.	- Зелений бізнес: Впровадження екологічно чистих технологій та зменшення вуглецевого сліду. - Соціальна відповідальність: Фокус на вирішенні соціальних проблем (якість, екологія, освіта). - ESG-стратегії: Відповідність екологічним, соціальним і управлінським стандартам.	- Спільна економіка: Розвиток платформ, що сприяють спільному використанню ресурсів (каршерінг, Uber, Airbnb). - Фріланс та гіг-економіка: Зростає попит на незалежних спеціалістів. - Підприємство як модель: Підприємства створюються на основі підписки (SaaS, онлайн-курси, підписки на товари).	- Індивідуальні пропозиції: Використання штучного інтелекту для персоналізації товарів і послуг. - Лояльність клієнтів: Зовнішні у програм лояльності та CRM-системах.	- Інкубатори та акселератори: Підтримка стартапів на різних етапах. - Краудфінансінг: Альтернативна фінансування проектів через платформи.	- Робота в умовах невизначеності: Підприємства шукають шляхи виходу з кризи в економіці, політиці чи технологіях. - Розвиток навичок: Інвестиції в навчання і професійний розвиток співробітників для адаптації до нових умов.	- Підприємства місцевих виробників: Підтримка місцевих підприємств та послуг. - Враховування локальних потреб: Більша увага до специфічних особливостей ринку.

Рисунок 1 – Ключові тенденції розвитку підприємництва

Джерело: складено авторами

Ці тенденції підкреслюють важливість інновацій, екологічності та клієнтоорієнтованості у сучасному підприємстві. Успішні підприємці адаптуються до змін, використовуючи нові можливості для розвитку своїх бізнесів. Але це створює нові виклики для фахівців та їх кваліфікації. Адже сучасний менеджер-фінансист відіграє ключову роль у забезпеченні фінансової стійкості та адаптації бізнесу до сучасних тенденцій. Щоб успішно долати виклики і використовувати можливості, пов'язані з розвитком підприємства, він повинен володіти сучасними якостями та навичками. Перерахуємо вирішальні на сьогодні:

- аналітичне мислення та стратегічний підхід (уміння аналізувати великі масиви фінансових даних, використовувати інструменти Big Data, здатність оцінювати фінансові ризики, моделювати сценарії та приймати обґрунтовані рішення); розуміння взаємозв'язку фінансів із загальними бізнес-цілями);
- цифрова грамотність (знання сучасних фінансових технологій (FinTech), платформ для управління фінансами та автоматизації процесів, ефективне використання цифрових інструментів для управління ресурсами компанії, розуміння принципів захисту фінансової інформації та роботи з конфіденційними даними);
- інноваційність та креативність (здатність розробляти інноваційні підходи до залучення капіталу, наприклад, через краудфінансінг або партнерські програми, уміння швидко реагувати на зміни у фінансовому середовищі та знаходити нестандартні рішення);
- екологічна та соціальна відповідальність (врахування екологічних, соціальних і управлінських стандартів у фінансовому плануванні, підтримка проектів, які відповідають принципам сталого розвитку);
- міжнародна компетентність (уміння працювати з іноземними інвесторами,

розуміння особливостей регіональних фінансових систем, високий рівень міжкультурної взаємодії та знання кількох мов);

- лідерство та комунікаційні навички (уміння пояснювати фінансові концепти та мотивувати колег, здатність керувати фінансовими процесами під час трансформації компанії, здатність ефективно вести переговори з інвесторами, банками, партнерами);
- емоційний інтелект та стресостійкість (контроль стресу та вміння приймати рішення в умовах високої невизначеності, розуміння потреб команди та клієнтів);
- знання законодавства та регулювання (глибоке знання податкового законодавства, дотримання норм і стандартів фінансового регулювання);
- орієнтація на клієнта та результат (вміння пропонувати фінансові рішення, які підтримують розвиток підприємства, створення фінансових продуктів і стратегій, що відповідають специфічним потребам клієнтів).

Менеджер-фінансист із цими якостями зможе не лише адаптуватися до змін у сучасному бізнес-середовищі, а й стати рушійною силою у впровадженні інновацій та розвитку підприємства. Щоб розвивати зазначені якості та навички, менеджер-фінансист повинен постійно працювати над саморозвитком, освоювати нові знання та вдосконалювати свої професійні компетенції.

Сучасний фахівець формується через постійне навчання через підвищення кваліфікації через курси, тренінги та семінари з фінансів, менеджменту, аналітики даних і сучасних технологій, онлайн-платформ, здобуття другої-третьої вищої освіти.

Необхідністю є вивчення реального досвіду через участь у проектах, через роботу з реальними кейсами, аналіз успішних прикладів, проходження стажування.

Опанування цифрових інструментів фінансової аналітики (Power BI, Tableau, Excel на високому рівні), платформи для управління бізнесом (SAP, Oracle, 1C), ознайомлення з блокчейном, криптовалютами, автоматизацією фінансових операцій, Google Data Analytics, Microsoft Certified: Data Analyst Associate стають необхідністю для фахівця та допомагають подолати виклики сьогодення та освоїти ключові тенденції розвитку підприємництва.

Не втрачає важливість розвиток м'яких навичок (soft skills) - участь у програмах для розвитку управлінських та переговорних навичок, практика емоційного інтелекту, самоаналіз та робота з фідбеком від колег, використання коучингу або психологічних методик, нетворкінг (відвідування професійних подій, конференцій для обміну досвідом).

Актуалізація знань та навичків реалізується через постійний моніторинг тенденцій - читання профільних видань, постійне ознайомлення з новинами фінансового ринку (Forbes, Financial Times, Bloomberg), слідкування за трендами, вивчення звітів великих консалтингових компаній (McKinsey, Deloitte, PwC), підписка на аналітичні ресурси (використання платформ із фінансовою аналітикою, таких як Statista чи Morningstar).

Практичним є знайти наставника або самому стати ментором для обміну досвідом та брати участь у професійних спільнотах, об'єднаннях.

Не втрачають свою актуальність робота над власними етичними стандартами, вивчення ESG-стандартів, які розвивають відповідальність та соціальну орієнтованість.

Начасний воєнний стан посилив необхідність роботи над стресостійкістю. Практика медитації, фізичних вправ, технік глибокого дихання, підтримка балансу між роботою та життям, використання інструментів тайм-менеджменту для самоорганізації та уникнення вигорання стали необхідністю для підтримки ментального здоров'я фахівця.

Постійний розвиток і адаптація до змін стали основою успіху сучасного менеджера-фінансиста та єдиною можливістю відповідати тенденціям розвитку сучасного підприємництва та комерційної діяльності. Регулярне інвестування часу та ресурсів у освіту та самовдосконалення стали єдиним варіантом підтримувати актуальність і конкурентоспроможність.

Література:

1. Василюк С. М. Поняття стратегії розвитку підприємства. *Економіка та держава*. 2020. № 1. С.121-125.